

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 1783/2024
04.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирољуба Томића, председника већа, Татјане Вуковић, Слободана Велисављевића, Александра Степановића и Дијане Јанковић, чланова већа, са саветником Ирином Ристић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног Милана Стијачића, због продуженог кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 61. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног Милана Стијачића - адвоката Стевана Обренова, поднетом против правноснажних пресуда Вишег суда у Новом Саду К-87/22 од 15.09.2023. године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 939/23 од 25.09.2024. године, у седници већа одржаној дана 04.03.2025. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Милана Стијачића - адвоката Стевана Обренова, поднет против правноснажних пресуда Вишег суда у Новом Саду К-87/22 од 15.09.2023. године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 939/23 од 25.09.2024. године у односу на повреду закона из члана 439. тачка 1) и 2) Законика о кривичном поступку, док се у преосталом делу захтев за заштиту законитости **ОДБАЦУЈЕ**.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду К-87/22 од 15.09.2023. године окривљени Милан Стијачић оглашен је кривим због извршења продуженог кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 61. КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од 3 године у коју му је урачунато време проведено у притвору од 18.04.2008. до 09.05.2008. године. Према окривљеном је изречена мера безбедности забрана вршења дужности директора и одговорног лица, одлучено је о одузимању имовинске користи прибављене извршењем кривичног дела

у складу са чланом 91. и 92. став 1. и 3. КЗ и о трошковима кривичног поступка, а како је то ближе опредељено у изреци пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Кж1 939/23 од 25.09.2024. године одбијене су као неосноване жалбе Вишег јавног тужилаштва у Новом Саду и браниоца окривљеног Милана Стијачића и пресуда Вишег суда у Новом Саду К-87/22 од 15.09.2023. године, потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљеног Милана Стијачића - адвокат Стеван Обренов, због повреде закона из члана 439. тачка 1), 2) и 3) ЗКП, са предлогом да Врховни суд усвоји захтев за заштиту законитости и побијане пресуде укине или исте преиначи и окривљеног ослободи од оптужбе. Стављен је и предлог у смислу члана 488. став 3. ЗКП.

Врховни суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Врховном јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП те је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Као разлог подношења захтева за заштиту законитости бранилац окривљеног означава повреду закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, коју образлаже наводима да се у радњама окривљеног не могу стицати битна обележја кривичног дела за које је оглашен кривим нити било ког другог кривичног дела учињеног против привреде. У вези са изнетим, бранилац цитира одредбе члана 112. став 21. и 21а Кривичног законика где је дато образложење појмова „субјект привредног пословања“ и „привредна делатност“, те наводи да је делатност удружења „Национална берза“ била евидентирање грађана који имају право на бесплатне акције и да иста не представља делатност која се има сматрати привредном, већ је уређена Законом о удружењима као недобитна. Изменама кривичног законодавства којим је кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. КЗ издвојено у посебно кривично дело јасно је одређен заштитни облик у виду привредног пословања и имовина у том пословању, а таква имовина у овом конкретном случају није утврђена у доказном поступку. По ставу одбране, делатност удружења била је евидентирање грађана који имају право на бесплатне акције, па тиме ова делатност не представља делатност која се има сматрати привредном, а која је била и једина делатност удружења, које ни по једном другом основу или другом споредном делатношћу није остваривало било какве друге приходе.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Врховни суд оцењује као неосноване, а ово из следећих разлога:

Одредбама члана 234. КЗ („Сл. гласник РС“, бр.121/12), који је у конкретном случају примењен, прописано је да кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица у основном облику из става 1. овог члана чини одговорно лице које искоришћавањем свог положаја или овлашћења, прекорачењем граница свог

овлашћења или невршењем своје дужности прибави себи или другом физичком или правном лицу противправну имовинску корист или другом нанесе имовинску штету као и да ће се учинилац тог дела казнити затвором од три месеца до три године, док је ставом 3. истог члана предвиђен најтежи облик овог кривичног дела, одређен према висини имовинске користи прибављене извршењем дела и то у износу који прелази 1.500.000,00 динара, те је прописано да ће се учинилац казнити затвором од две до десет година.

Према чињеничном опису дела у изреци првостепене пресуде, окривљени Милан Стијачић је у периоду од 10.03.2006. до 21.01.2008. године, способан да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, свестан свог дела и хтео његово извршење, као одговорно лице – председник скупштине „Удружења чиновничких акционара „Национална берза“ са седиштем у Србобрану, а потом у Крагујевцу, искоришћавањем свог положаја и овлашћења и прекорачењем граница свог овлашћења прибавио себи и другим физичким и правним лицима противправну имовинску корист у укупном износу од 8.404.230,34 динара на тај начин што је супротно одредбама Статута „Удружење“ располагао средствима са рачуна „Удружења“ и основним средствима „Удружења“ без одлуке надлежног и извршног одбора „Удружења“ „Национална берза“, лажно приказујући да су поједине одлуке донели Извршни одбор и Скупштина акционара „Удружења“ иако се седнице наведених органа нису одржавале па тиме нису ни донете одлуке, а на начин ближе описан под тачкама од а до е изреке, чиме је себи прибавио противправну имовинску корист у износу од 4.260.530,34 динара, другим физичким лицима (АА и ББ) прибавио противправну имовинску корист у износу од укупно 1.943.700,00 динара, а другом правном лицу „Ауто-Хеурека“ ДОО прибавио противправну имовинску корист у износу од 2.200.000,00 динара, при чему је био свестан да је његово дело забрањено.

Одредбом члана 112. став 21а КЗ прописано да привредну делатност представља свака делатност производње и промета робе, вршења услуга и обављање других делатности на тржишту, ради стицања или остваривања неког другог економског интереса.

Из списка произлази да је удружење које је основао окривљени имало својство правног лица, те да представља организацију коју оснивају физичка лица и која је основана ради остваривања одређеног трајнијег циља, које право сматра за правног субјекта са правима и обавезама, а која се разликује од права и обавеза оснивача и оних који га чине. Неспорно је да из садржине Одлуке о оснивању и Статута удружења проистиче да је разлог оснивања вршење услуга пружања помоћи члановима Удружења, дакле активно учешће оснивача оперативне, правно-техничке природе које за циљ има упис бесплатних акција, али и куповину акција. Управо је такво пружање услуга као основна делатност удружења била основ члановима да плате једнократну чланарину или уписнину која у практичном смислу представља облик накнаде за ову привредну делатност пружања услуга посредовања, у складу са чланом 112. став 21а КЗ. Поред изнетог, постојала је и обавеза чланова да плате износ од 3% вредности акција које поседују, а што такође указује на привредну делатност и приходе од ње. При томе, из средстава Удружења за сараднике на терену издвајало се по 30,00 динара за сваког члана на име манипулативних трошкова сарадника.

Сходно свему наведеном, без обзира на то што је Удружење регистровано као недобитна организација, регистрована решењем Министарства за људска и мањинска права РС и што је приход описан као једнократна чланарина, у конкретном случају, реч је о правном лицу које у основи обавља привредну делатност, а што неспорно произлази и из самог статута Удружења чиновничких акционара „Национална берза“ коју је у складу са одредбама члана 6. и 10. Закона о удруживању грађана у удружења, друштвене организације које се оснивају за територију СЦГ Оснивачка Скупштина Удружења чиновничких акционара на седници одржаној 08.11.2005. године и усвојила и где је у члану 1. прописано да је Удружење чиновничких акционара (у даљем тексту: Национална берза) основано као нестраначко, невладино удружење грађана чији је циљ да брине око свих облика права законом предвиђених на упис бесплатних акција, као и куповину акција. При томе, и у Одлуци о оснивању Удружења чиновничких акционара коју је потписао као овлашћено лице председник Милан Стијачић је у члану 5. став 1. прописано да је циљ и задатак удружења да брине око свих облика права законом предвиђених на упис бесплатних акција као и куповина акција.

Имајући у виду све напред наведено неосновани су наводи захтева за заштиту законитости да је побијаним пресудама повређен закон из члана 439. тачка 1) ЗКП, јер дело које је окривљеном стављено на терет није кривично дело обзиром да Удружење у којем је био одговорно лице није обављало привредну делатност, те да недостаје битан елемент овог кривичног дела.

У преосталом делу захтева за заштиту законитости у којем указује на повреду закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, бранилац у суштини оспорава чињенично стање утврђено у побијаним правноснажним пресудама указујући на повреду закона из члана 440. ЗКП, износећи сопствену оцену доказа и то превасходно налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке Катарине Федош – Немеш и исказа стручног саветника, на чему заснива и свој став да у току доказног поступка није утврђено да је Удружење обављало привредну делатност, нити да је по том основу остварило било какве приходе, а која повреда закона не представља законом дозвољен разлог за подношење захтева за заштиту законитости окривљеном преко браниоца, због чега иста није ни била предмет оцене у овом поступку.

У поднетом захтеву за заштиту законитости бранилац окривљеног означава и повреду закона из члана 439. тачка 2) ЗКП коју образлаже наводима да је суд радње окривљеног погрешно правно квалификовао, обзиром да је погрешно примењен закон када су радње окривљеног квалификоване као кривично дело из члана 234. КЗ, а не као кривично дело из члана 227. КЗ, јер је правна квалификација из члана 227. став 3. у вези става 1. КЗ повољнија по окривљеног, у смислу члана 5. став 1. КЗ.

Изнете наводе Врховни суд оцењује као неосноване, а ово из следећих разлога:

У време извршења кривичног дела (од 10.03.2006. до 21.01.2008. године) постојало је кривично дело злоупотреба службеног положаја из члана 359. КЗ, које је у ставу 4. изричито предвиђало кривичну одговорност одговорног лица. Изменама и допунама Кривичног законика од 24.12.2012. године, објављеним у „Сл. гласнику РС“, бр.121/2012, са ступањем на снагу дана 15.04.2013. године, кривично дело злоупотреба службеног положаја је „подељено“ у два кривична дела, при томе деоба је извршена

према својству учиниоца и овлашћењима која му припадају и то на кривично дело злоупотреба службеног положаја, кажњиво по члану 359. КЗ и кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица, кажњиво по члану 234. КЗ.

Кривично дело злоупотреба службеног положаја из члана 359. КЗ измењено је само утолико што су у делу одредбе става 1. брисане речи „или одговорно“, те од наведених измена, извршилац овог кривичног дела може бити само службено лице. Истовремено, одредбе које се односе на злоупотребу положаја и кривицу одговорног лица, овим изменама, издвојене су у посебно кривично дело – кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. КЗ.

Дакле, наведеним изменама у Кривични законик је унето кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. КЗ, које задржава јасан правни континуитет са кривичним делом злоупотреба службеног положаја из члана 359. КЗ, у случају да се као извршилац јавља одговорно лице.

Поред тога, у конкретном случају, задржан је и јасан правни континуитет инкриминације кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. КЗ са инкриминацијом кривичног дела под идентичним законским називом и са истим битним елементима и прописаном казном из члана 227. КЗ, а које дело је у Кривични законик унето изменама које се примењују почев од 01.03.2018. године, с обзиром да се наведеним изменама инкриминише исто понашање као и пре измена и допуна Кривичног законика.

Одредбом члана 5. став 1. КЗ је прописано да се на учиниоца кривичног дела примењује закон који је важио у време извршења кривичног дела, а ставом 2. истог члана прописано је да ако је после извршења кривичног дела измењен закон, једном или више пута, примениће се закон који је најблажи за учиниоца.

По налажењу Врховног суда, оглашавајући окривљеног кривим за кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 61. КЗ суд није повредио одредбу члана 5. КЗ која се односи на временско важење кривичног законодавства, а како то неосновано у поднетом захтеву истиче бранилац окривљеног. Наиме, суд је у конкретном случају правилно применио кривични закон који је ступио на снагу након извршења кривичног дела и правилном применом одредбе члана 5. став 2. КЗ применио Кривични законик („Службени гласник РС“, број 121/2012 од 24.12.2012. године, са ступањем на снагу дана 15.04.2013. године) и противправне радње окривљеног које су ближе описане у изреци побијане правноснажне пресуде правно квалификовао као кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 61. КЗ.

Ово имајући у виду да између одредбе члана 234. КЗ и одредбе члана 227. КЗ која је ступила на снагу дана 01.03.2018. године, постоји јасан правни континуитет инкриминације, обзиром да су сва битна обележја основног облика кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 1. КЗ и његових квалификованих облика садржана у кривичном делу са потпуно идентичним законским називом и то у кривичном делу злоупотреба положаја одговорног лица из члана 227. став 1. Кривичног законика („Службени гласник РС“, број 94/2016 од 24.11.2016.

године, са ступањем на снагу од 01.03.2018. године) и у његовим квалификованим облицима, те имајући при томе у виду да Кривични законик који је важио у време доношења побијаних правноснажних пресуда („Службени гласник РС“, број 94/2016 од 24.11.2016. године, са ступањем на снагу дана 01.03.2018. године) и којим је прописано кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 227. став 2. у вези става 1. КЗ, у погледу предметног кривичног дела, ни на који начин није блажи по окривљеног у односу на Кривични законик („Службени гласник РС“, број 121/2012 од 24.12.2012. године, са ступањем на снагу дана 15.04.2013. године) и којим је прописано кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 3. у вези става 1. КЗ и то нити у погледу круга лица која могу бити извршиоци овог кривичног дела, нити у погледу прописаних радњи извршења, пошто се наведеним изменама инкриминише исто понашање као и пре измена и допуна Кривичног законика, а такође ни у погледу висине запређене казне, будући да је за квалификовани облик кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из става 3. по оба Кривична законика прописана истоветна казна затвора у трајању од 2 до 10 година.

При овоме, за напоменути је да законска формулација одредбе члана 227. став 1. КЗ, а имајући при томе у виду додавање у законски опис бића кривичног дела законске формулације „... уколико тиме нису остварена обележја неког другог кривичног дела“, а која није била садржана у члану 234. став 1. раније важећег КЗ, према оцени Врховног суда, ставља само једну више обавезу суду да због бројних нових кривичних дела уведених изменама и допунама Кривичног законика („Службени гласник РС“, број 94/2016 од 24.11.2016. године) у групу кривичних дела против привреде додатно води рачуна о правилној правној квалификацији радњи извршења, а што је у складу и са одлуком Врховног касационог суда Кзз 703/2021 од 07.07.2021. године, на коју се и сам бранилац позива.

Из изнетих разлога, Врховни суд је оценио као неосноване захтеве за заштиту законитости браниоца окривљеног Милана Стијачића – адвокат Стевана Обренова, којима се указује на повреду закона из члана 439. тачка 2) ЗКП.

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Милана Стијачића у преосталом делу нема законом прописан садржај.

Бранилац окривљеног у преосталом делу захтева за заштиту законитости као разлог његовог подношења наводи и повреду кривичног закона из члана 439. тачка 3) ЗКП, због које је подношење захтева дозвољено окривљеном.

Међутим, како бранилац окривљеног даље у образложењу захтева не указује у чему се конкретно састоји повреда кривичног закона из члана 439. тачка 3) ЗКП, то је стога Врховни суд оценио да у овом делу поднети захтев нема законом прописан садржај, у смислу одредбе члана 484. ЗКП, која налаже обавезу навођења у захтеву за заштиту законитости разлога за његово подношење, а што у случају истицања повреде закона (члана 485. став 1. тачка 1. ЗКП), по налажењу овога суда, подразумева не само одређење о којој повреди закона је реч, већ и образложење у чему се та повреда конкретно састоји, обзиром да Врховни суд није овлашћен да по службеној дужности испитује у чему се конкретно огледа повреда закона на коју се захтевом указује.

Са изнетих разлога, Врховни суд је на основу члана 491. став 1. ЗКП и члана 487. став 1. тачка 3) ЗКП у вези члана 484. ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде.

**Записничар – саветник
Ирина Ристић, с.р.**

**Председник већа - судија
Мирољуб Томић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**